

Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPLAP

AZ MDP HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

XIII. ÉVFOLYAM, 248. SZÁM AR 50 F. LÉGER 1956. OKT. 21., VASÁRNAP

Történelmi jelentőségű megegyezés

Egy hónappal ezelőtt — miután meghíúsultak a Szovjetunió és Japán között augusztusban megkezdett tárgyalások — még ez volt a kérdés: Menni, vagy nem menni Moszkvába? A tájfun erősséggel dúló japán belpolitikai vihar ellenére a kérdés eldőlt. Hatójama miniszterelnök maga utazott el a tárgyalások újrafelvételére s a néhány napos történelmi jelentőségű tárgyalás megoldotta végre e régóta vajdó problémát a két ország között.

Hatójama teljesítette választóinak tett ígéretét. Pontot tett az eddigi huzavona végére. Közreműködésével megszületett a két állam közötti hadiállapotot megszüntető egyezmény, melynek megkötéséért nemcsak Szigemiu külügyminiszterrel és csoportjával, hanem saját pártjában, a Liberális Demokraták Pártban is meg kellett verekednie. Szigemiu amerikaiak diktálta politikája vezetőit augusztusban a tárgyalások megszakitására s a külügyminiszter azóta is a megegyezés elszánt ellensége volt. Hatójamát le akarták mondítani, árulónak bélyegezték, olyannak, aki „lemond” Japán területi követeléseiről. A miniszterelnököt támogató erők azonban erősebbnek bizonyultak a tárgyalások ellenzőinél s így megfeneklették azok a kísérletek, melyek újra kudarcra akarták itélni a megegyezést.

A megegyezésről szóló nyilatkozatot teljes mértékben áthatja a nemzetközi béke akarásának szelleme és az, hogy mindkét fél a nézeteltérések öszinte felszámolására

törekszik. A Szovjetunió különösen nagy rugalmasságot tanúsított. Lemondott jövételi igényéről. Teljesíti Japán óhaját a Habomai és Szikotan-szigetekre vonatkozóan. Meszemenien figyelembe vette Japán kereskedelmi érdekeit. Megállapodás történt arra nézve is, hogy az egyezmény ratifikálása után megkezdik a Szovjetunióban élített valamennyi japán állampolgár hazatelepítését. Az a tény pedig, hogy a Szovjetunió támogatja Japán felvételét az ENSZ-be, gyakorlatilag azt jelenti, hogy Japán hamarosan tagja lehet az Egyesült Nemzetek Szervezetének. Igen lényeges a tízéves halászi szerződés megkötése is, mely most már jogerőre emelkedhet.

Az egyezmény megkötése nem egyoldalúan a Szovjetunió rugalmasságának eredménye. Hatójama maga sem követte Szigemiu merev módjait a hazai támadások ellenére sem, így a megegyezést a kölcsönös jószándék szűttéteként üdvözölhetjük. A hadiállapot megszüntetésének jelentőségét aligha lehetne túlbecsülni. A kétszázmillió szovjet és 90 millió japán nép nagy lépést tett egymás felé s ezzel megnyitott az útja a szovjet-japán kapcsolatok baráti alapra való helyezésének.

A megegyezés azonban nemcsak a két nép, nemcsak a Távol-Kelet szempontjából nagy jelentőségű. Az egész békeszerető emberiség örömmel üdvözli e történelmi lépést s reménykedik abban, hogy a két ország kapcsolatainak rendezése elősegíti a Távol-Keleten még nagyon sok megoldásra váró kérdés rendezését is.

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége visszaállította Nagy Imre akadémiai rendes tagságát

A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége szombaton ülést tartott és tudomásul vette Nagy Imre elvtárs szeptember 28-án kelt levelének tartalmát, amelyben ismertette az akadémiai tagságáról történt lemondása okait és körülményeit és kérte tagságának visszaállítását. Az Akadémia elnöksége egyhangú határozattal visszaállította Nagy Imre elvtárs akadémiai rendes tagságát.

Az Akadémia elnöksége megállapította, hogy a lemondás elfogadásánál nem járt el helyesen, amennyiben politikai tényezők jogosulatlan átlásfoglalása alapján ellenvetés nélkül hozzájárult olyan lépéshez, amely tudományos szempontból nem volt indokolt.

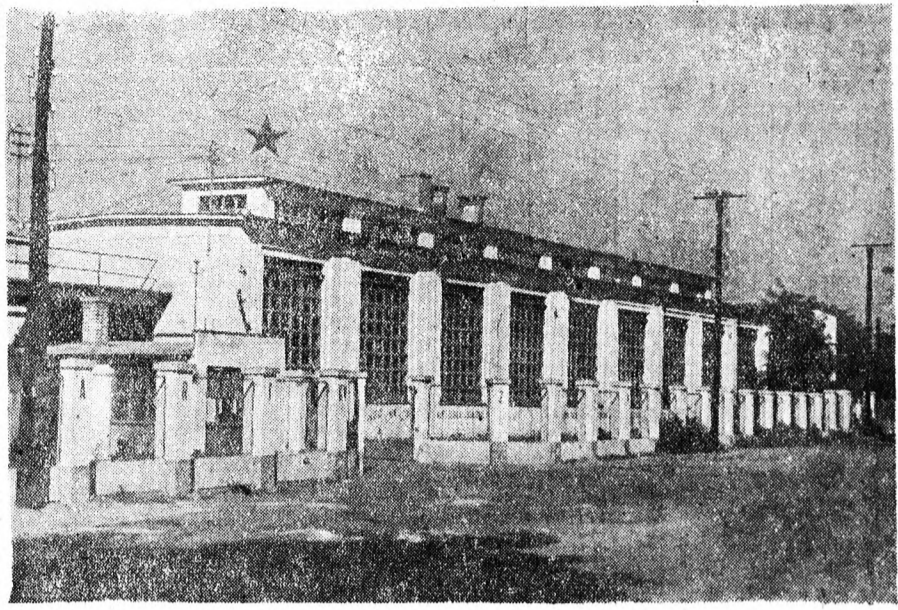
Az Akadémia elnöksége visszatérése alkalmából meleg szeretettel üdvözölte Nagy Imre akadémikus elvtársat.

A Minisztertanács

az idegen államok külügyi szerveinek Magyarország területén időző tagjai és a velük egy elbírálás alá eső személyekre vonatkozó, korábban érvényben volt utazási korlátozásokat legújabb rendeletével megszünteti.

Az idegen államok külügyi szervei Magyarországon időző tagjainak és a velük egy elbírálás alá eső személyeknek utazásánál ezentúl a magyar állampolgároknak vonatkozó szabályok érvényesek.

A MEGYE LEGKORSZERÜBB ÖNTÖDÉJE

Az utóbbi öt évben számos létesítménnyel gazdagodott Debrecen ipara. Többek között most másfél évvel ezelőtt — 1955 áprilisában — adták át rendeltetésének a Lakatos- és Gépipari Vállalat új öntödéjét, mely mind felépítését, mind belső berendezését tekintve, pillanatnyilag Hajdú-Bihar legkorszerűbb ilyen üzeme. Az új öntöde segítségével — ahol a dolgozók munkáját számos gép könnyíti meg —, ma már az üzem exportra is termel.

Az MDP Központi Vezetőségének küldöttsége Rijekában, Opatijában és Ljubljanában

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének küldöttsége Zágrábról szombaton reggel gépkocsimozdonyon folytatva jugszláviai körutazását.

A küldöttséget a zágrábi Fehér palota előtt Vladimir Bakarić-csal az élen a Horvát Kommunista Szövetség vezetői búcsúztatták. A delegációval utazott Lázár Kollisvicski, a Jugoszláv Kommunista Szövetség Központi Bizottsága végrehajtó bizottságának tagja.

A magyar párt vezetői Rijekába indultak. Közben Karlovácson rövid időre megszakították útjukat és megtekintették a fasizmus elleni harc hőseinek és a fasizmus áldozatainak emlékművét. Karlovácshól Ogulin felé haladva, a küldöttség tagjai rövid időt a Vinodol erőmű és annak vizgyűjtő medencéje megzemlézésével töltöttek.

Déli fél tizenkét órakor érkeztek meg Rijekába, Jugoszlávia legnagyobb kikötővárosába, ahol először a járási népbizottságra látogattak el. Itt Edo Jarda sz, a bizottság elnöke üdvözölte őket és röviden ismertette előttük a város és a kikötő fejlődését.

A fasizisták majdnem teljesen lerombolták Rijekát — mondta Jarda sz. Az elmúlt év-

tizedben azonban mi nemcsak helyreállítottuk, hanem jelentősen ki is bővítettük úgy, hogy forgalma jelentősen meghaladja a háború előtti.

A népbizottságon folytatott rövid baráti beszélgetés után a küldöttség tagjai átsétáltak a rijekai kikötőbe, ahol a Podgorica jachton rövid sétahajózásra indultak. A jachttal elhaladtak a Borisz Kidrics olajfinomító, a Dinamo Motorgyár és a Május 3. Hajógyár mellett.

A Podgorica végül a tengerparton lévő Park hotelnél kötött ki. Itt a Jugoszláv Kommunista Szövetségnek rijekai bizottsága ünnepi ebédet adott a vendégek tiszteletére. Az ebéden Nikola Racski, a pártbizottság titkára rövid üdvözlő beszédben köszöntötte a Magyar Dolgozók Pártja küldöttségét és hangsúlyozta látogatásának jelentőségét.

Reméljük, hogy az országaink és pártjaink közötti viszonyban soha többé nem ismétlődik meg az 1948-as esztendő — emelte ki a pártbizottság titkára, végül elítélte a magyar munkásosztályt, a magyar népet, és sikereket kívánt szocialista építőmunkájához.

A köszöntőre Gerő Ernő elvtárs válaszolt. Ezeket mondta:

Gerő Ernő pohárköszöntője

— Kedves elvtársak! Engedjék meg, hogy megköszönjem a rijekai pártbizottság titkáranak meleg, baráti üdvözlő szavait. Valóban nagyon sajnáljuk, hogy csak néhány órát tölthetünk Rijekában, amelyet sokan csak turista- vagy kikötővárosnak ismernek, de kevesen tudják, hogy jelentős proletár város, erős munkásosztályal és erős kommunista pártszervezettel. Néhány óra alatt természetesen nem lehet alapos véleményt alkotni. De már az első pillanatban világosan láthatuk, hogy óriási építőmunka folyik itt. Eleget volt megtekintünk a hajógyárt és az új épületeket.

— Ennek az építőmunkának a lelke a kommunista szövetség. Ugyanazt láttuk mindent az üzemekben, városokban, ahol alkalmunk volt beszélni a munkástanácsok, pártszervezetek, szakszervezetek képviselőivel, munkásokkal.

— Bárhol megfordultunk, mindenütt azt a nagyszerű alkotó munkát tapasztaltuk, — jöllehet jugszláviai küldetésünk még nem fejeződött be, de már is megmondhatjuk, hogy rendkívül eredményes volt és az élénk tűzött feladatokat mindkét fél baráti, jóindulatú és elvtársi segítőkészsége révén sikerült megoldani.

— A látogatás betetőzése egy folyamatos, a viszonyok normalizálásának és barátságosság mélyítésének a két ország és a két párt között. De nemcsak betetőzés, hanem fordulópont is e látogatás. Az előttem szóló elvtárs arról beszélt, hogy soha többé ne forduljon elő az, ami 1948-ban történt. Mi azt gondoljuk, hogy ebben a tekintetben komoly biztosítékokat teremtetünk. Mi ezt a közelmúltat végérvényesen eltemettük.

A mi itteni tárgyalásaink ezek a kérdések már nem játszottak szerepet, de szerepet játszott a jelen és a jövő, a kölcsönös megbecsülés, a tapasztalatok és nézetek baráti kicserélése, egymás segítése anélkül, hogy beleszólnánk egymás belügyeibe, kölcsönösen tisztelgetve tárva egymás függetlenségét.

Megköszönve a rijekai elvtársak baráti fogadását, engedjék meg, hogy úristem poharam a két ország és a két párt közötti együttműködésére és a rijekai dolgozók további sikereire.

A rendkívül szíves, baráti légkörben lefolyt ebéd után a küldöttség elindult Ljubljanába, Szlovénia fővárosa felé. Közben rövid időre megszakította útját Opatijában, ahol sétára és fényképezésre került sor.

Délután fél ótkor a küldöttség Posztójnába érkezett, ahol a Szlovén Kommunista Szövetségének küldöttei fogadták. Pirosnyakkendős úttörők virágcsokrokat nyújtottak át a küldöttség tagjainak.

A párt vezetői ezután megtekintették a posztójnai világhírű cseppkőbarlangot, majd folytatták útjukat Ljubljanában, ahova este nyolc óra körül érkeztek meg.

Ljubljanában a Szlovén Kommunista Szövetség Központi Bizottságának tagjai fogadták a magyar párt küldöttségét, élén Miha Marinčič, a Központi Bizottság titkárával.

A magyar pártküldöttség a vasárnapot Bleiben tölti,

Fennállásának háromszázadik évfordulóját ünnepelte a hajdúnánási Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium

Az ősi debreceni református Kollégiumból az első rektor 1656-ban küldték ki a hajdúnánási iskolához, amely hosszú időn keresztül a debreceni Kollégium partikulájaként működött. A hajdúság egyik legrégebb, fennállásának háromszázadik évfordulóját ünnepelő iskola szombaton egyszemnapos ünnepségsorozatot rendezett. Ezen a napon köszöntötték a régi Alma Mater, az iskola öregdiákjait, volt tanárait és az ünnepségre egybegyűlteket. Ezen benyújtott ünnepségen részt vett az iskola 350 öregdiákja is, akik az ország különböző részeiből érkeztek Hajdúnánásra. Az öregdiákok között volt Pogácsás György az állami gazdaságok minisztere és Pogácsás Antal pénzügy-, miniszterhelyettes. Az ünnepségen megjelent Kónya Albert oktatásiügyi miniszter.

A zászlódszobába öltözött jubiláló gimnázium dísztermében délelőtt tartották az ünnepséget. A Himnusz elnevelése után Lovas László, a megyei tanács oktatási osztályának helyettes vezetője mondott megnyitót, majd Lakatos Erzsébet iskolai DISZ titkár köszöntötte az egybegyűlteket és az ünnepelő iskolát. Ady Endre versét szavalta mely átérzéssel Csontos Gyula IV. osztályos tanuló, ezt követően pedig Dr. Tóth Lajos, a hajdúnánási Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium igazgatója méltatta az iskola három évszázados dicső múltját, küzdelmét és harcait. Hangsúlyozta, hogy a kitűnő látóhatáron az az ősi iskola úgy igyekszik ellátni feladatát a jövőben, hogy megtanítsa növendékeit minél messzebbre

látni. Az ünnepi beszéd után a gimnázium énekkarának művészi számai következtek. Maklár Lajos vezényléssel. A hajdúnánási úttörők köszöntötték a jubiláló gimnáziumot, majd üdvözlések hangzottak el.

Kónya Albert oktatásiügyi miniszter köszöntötte elnöknek a haladó gondolatot nemeseen ápoló gimnáziumot, s kérte tanári karát, az iskola végezze továbbra is úgy munkáját, hogy segítse az iskolai ügy fejlesztését. Ezt követően nagy taps közben nyújtotta át a miniszter az iskolának járó dícsérő oklevelet, majd kitüntetésekkel jutalmazta. Dr. Tóth Lajos igazgató a Munkaérdemrend kitüntetését kapta. Kovács M. Lajos és Juhász János tanárt az oktatásiügyi kiváló dolgozója kitüntetéssel jutalmazták, öv. Timári Gáborné hivataloslag pedig a kiváló dolgozó kitüntetését kapta. A miniszter beszéde után a megyei tanács oktatási osztálya több dologzónak pénztartalmat adott. Ezt követően Gergely Artúr né Kapusi Erzsébet elvtársnő, az MDP Hajdú-Bihar megyei bizottsága nevében üdvözölte a jubiláló gimnáziumot, majd Strebelovszki Lajos a pedagógus szakszervezet területi titkára beszélt. Pogácsás György miniszter az öregdiákok nevében köszöntötte az iskolát, kiemelve, hogy ez az iskola növendékeit megtanította a haza és a nép szeretetére. C. Tóth György görögkatolikus esperes beszédében azt hangoztatta, hogy az ünnepség felemelő óráiban együtt van most a múlt és a jövő — régi diákok és azok a fiatalok,

akik ma még az iskola padjaiban tanulnak, de már a jövővel szembe kell nézniük. Szilágyi Gyula elvtárs, a hajdúnánási városi tanács végrehajtó bizottságának elnöke a tanács dolgozóinak üdvözlését tolmácsolta és ígérte, hogy az iskolai ügy fejlesztéséért Hajdúnánási városa is megtesz minden tőle telhetőt. Fazekas Jenő elvtárs, az MDP hajdúnánási városi bizottságának titkára köszöntötte ezután a jubiláló gimnáziumot, amely nemcsak fennállásának 300. évfordulóját ünnepelte, hanem azt is, hogy a mai iskolaépület 50 évvel ezelőtt építették. Sándor László, a DISZ Hajdú-Bihar megyei bizottsága nevében beszélt és kitüntető okleveleket nyújtott az azok részére, akik az úttörőmozgalomban tevékeny munkát végeztek. Nagy Ferencné a gimnázium szülői munkaközösségének nevében mondott üdvözlő szavakat. A délelőtti ünnepségre a Szózat éneklésével ért véget.

Délután az egybegyűlteket megtekintették a Hajdúsági Múzeumot, az igen értékes iskolatörténeti kiállítást, a Mihalcsur Tsz földjén épülő új tanyasi iskolát, az ország legkorszerűbb malmát, a volt Csiba-féle malmot. Délután az iskola udvarán sportversenyre került sor. Este a hajdúnánási Művelődési Otthonban a gimnázium ifjúsága irdalmi és zenei estét rendezett. Ezt követően közös vacsorát tartottak. Majd bálal fejeződött be a Kőrösi Csoma Sándor nevű viselő hajdúnánási gimnázium fennállásának háromszázadik évfordulóját alkalmából rendezett ünnepségsorozat.

Ünnepélyesen átnyújtották a Zalka Máté emlékermet a spanyolországi szabadságharc magyar résztvevőinek

A spanyolországi nemzetközi brigádok megalakulásának huszadik évfordulója alkalmából a Minisztertanács — az MDP Központi Vezetőségének javaslatára — Zalka Máté emlékermet alapított a spanyol szabadságharc magyar résztvevőinek kitüntetésére. Az emlékermet déln, az Országgház kupolacsarnokában nyújtották át.

Az ünnepségen Hidas István, a Minisztertanács első elnökhelyettese, a Politikai Bizottság tagja mondott beszédet.

Huszadik évfordulóját ünnepeljék a spanyolországi nemzetközi brigádok megalakulásának — mondotta.

A nemzetközi brigádokban mintegy ezer magyar önkéntes harcolt, akik közül hős halált több százan haltak, köztük Zalka Máté, a legendáshírű Lukács tábornok is.

Hazánk felszabadulása után a nemzetközi brigád volt magyar önkéntesei élvonalban küzdöttek az ország újjáépítéséért, a szocializmus megvalósításáért, az ellenség restaurációs kísérletei elleni harcban.

1949. év és az ezt követő évek tragikus eseményeinek áldozatai között spanyolországi önkéntesek is voltak. Áldozatul esett Rajk László elvtárs, a nemzetközi brigád magyar egységének volt párttitkára is.

Hidas István ezután átnyújtotta a kitüntetteknek a Zalka Máté emlékermet.

A kitüntettek nevében Mátyás László államvédelmi ezredes mondott köszönetet.

AZ ŐSZINTE SZÓ

GYARMATI IMRE, a nagyrábéi Petőfi Termelőszövetkezet elnöke ül az asztalnál. Fejét tenyerébe hajtja, s úgy beszél. Üstökében már megcsillannak az ősz hajálak, s minden egyes fűrt idegesen rázkódik meg, amikor erreire ellenvetést hozok. Vita van most közöttünk. Petőfi egyik versének idézetét olvasom a falon: „A kard, az ágyúk helyett most eszmék küzdenek”. S valóban most az eszmék küzdenek az egész országban, hogyan, miképpen lehetne az országot virágzóbbá tenni.

Régen folyik már a szó, amikor valahogy kibukkan a szög a zsákból. A Petőfi Termelőszövetkezetből tagok lépnek ki. Igaz ez? — kérdem —, hát így is lehet mondani, meg úgy is. Kiléptek ketten, mert úgy döntöttünk, illetve úgy beszéltek meg velük, jobb, ha elhagyják a szövetkezetet, ok maguk kéri a kilépésüket, mintha mi zárjuk ki. Lassan aztán tisztázták képet kapunk, hogy mi is, hogyan is történt. A termelőszövetkezet egyik tagja, Varga Imre ez évben feleségével együtt összesen hetvenhat munkesélyt teljesített. Mindenütt lehetett őt ugyan látni, de ott, ahol meg kellett volna lennie, nem sokszor. A másik tag Fekete Sándor. Ez olyan üzleti szellemű ember volt, aki mindig adott, vett volna, sőt egyszer még olyan kérelem is fordult a termelőszövetkezethez, adjanak neki pénzt, had forrasssa.

SZÓVAL ILYEN TAGOK voltak — mondja Gyarmati Imre —, nem néztük jó szemmel a mi termelőszövetkezetünkben, amely négy év óta összeszokott, jó tsz, nem nézhetjük az ilyet. Mi, mikor felvesszük egy tagot, akkor előre kikérjük, hogy ide nem kötelező a belépés. De azt is kikérjük, hogy aki belép, az dolgozon becsülettel, mert ha nem így, akkor kint tágasabb. Nálunk ez a törvény és higye el, hogy ez az alapja annak, hogy négy év óta becsülettel meg tudjuk állni a helyünket, jól gazdálkodunk. És valóban a szövetkezetnek jó gazdái van-

nak, a vezetők jól irányítanak. Számolgatunk, s a rossz termés ellenére is mintegy 27 forintot osztanak, nem beszélve arról, hogy saját erőből több százezer forint értékű beruházást csináltak.

Bukdácsoznak a gondolatok, s megint oda térünk vissza, ahol az előbb abbahagytuk, a tagokra, az újonnan belépőkre, a fegyelmre. Fegyelem nélkül nem lehet és nincs is jó gazdaság. Régebben történt már, amit most elmondott Gyarmati elvtárs, de egy példája annak, hogy miképpen válogatják meg azokat, akiket felvesznek a szövetkezetbe. — Egy dolgozó paarszt kérte felvételét a tsz-be. Előzőleg azonban átadta gazdasági felszerelését apjának. A termelőszövetkezet így nem fogadta el belépési kérelmét. Abban az időben járt lent Matolcsi János elvtárs, földművelésügyi miniszter. Ha nem is kérdőre-válaszképpen, de megkérdezte, miért nem vesznek fel új tagokat. — Mi veszünk — mondta Gyarmati Imre —, csak nem mindenkit, hanem olyanokat, akiket a tagság is elfogad.

ÓRAK ÓTA csapongnak a tsz problémák, s engedjék meg, hogy még egy párat is közreadjak, amelyek úgy gondolom, nemcsak a nagyrábéi Petőfi-ben, de minden szövetkezetben gondot okoz. Beszéljünk talán elsősorban a tsz önállóságáról, mely igencsak fájó pontja a nagyrábéi Petőfi-féle, de szinte valamennyi termelőszövetkezetnek. Itt van ez a több millió forintos gazdaság. Évente száz és százezer forint értékű terményt állít elő és mégis mi történik, ha például venni akar egy tehénet. Az, hogy egy egész kálváriát kell bejárnia. Összel, amikor a tervképzés van — s nem is minden esetben a tsz saját terve, hanem úgy nyomják rá — a tervbe kell venni, hogy egy tehénet akarunk vásárolni. Ezt aztán jóváhagyja a mezőgazdasági osztály, majd a Nemzeti Bank. Ha idáig eljutottak, akkor vásárlási igazolást kell aláírni a mezőgazdasági osztálynak, s végül kifizeti a Nemzeti Bank. Ha az állatforgalmi vásárol-

nak, akkor természetesen még jön ehhez egy pár ügyirat, szalaglás jobbra, balra.

Erdemes ezen egy kicsit gondolkodni, mert én csak ennyit írtam meg abból a hosszú vitából, amelyet a tsz önállóságáról folytattunk, de mennyit és mennyit lehetne még, ami azt bizonyítja, hogy nagyon sok esetben a tsz-ek keze meg van kötve. Mondjuk meg nyíltan és őszintén, sok esetben a termelőszövetkezetek kénytelenek törvényellenes dolgot elkövetni, hogy ésszerűen gazdálkodjanak, illetve ki tudják használni az adottságokat.

— Így van ez, higye el nekem. Számítatlan olyan problémája, „betegsége” van a termelőszövetkezeteknek — még a miénknek is —, amelyen segíteni kell saját magunknak is, de elsősorban a kormányknak. Itt van például a kötelező biztositás. Ebben az évben — mint ahogy eddig is — kötelezően biztosítani kellett a földet, az állatállományt. Tudja mit jelentett ez nekünk forintban az idén? Azt, hogy a földbiztositásért 30 000, az állatbiztositásért 21 000 forintot fizettünk ki. Kérdem, mi szükség van erre? Jó, amelyek termelőszövetkezetek biztosítani akarják a termést, az állatállományt, biztosítsa, de úgy, hogy a tagokat is kérdezzék meg. Az a termelőszövetkezet viszont, amelyik nem akarja, annak ne tegyék kötelezővé, mert így úgy tűnik, mint az adózás egyik fajtája.

Jöttek a problémák csödtől. Lefrni nem is lehetne mindet, hiszen ezt nagyrészt ismerik is a termelőszövetkezetek, a Termelőszövetkezeti Tanács is. Egyet azonban még el kell mondani. Ez pedig az a fájó pont, ami nemcsak Gyarmati Imre elvtársnak, de az egész termelőszövetkezetek fáj. Nem a beadás ellen álgálnak ők. Azt tudják, hogy a beadásra szükség van. Csúpan a módszer ellen van kifogásuk, illetve a most még érvényben lévő beadási törvény ellen. Ez pedig elsősorban az, hogy igen magas búzaföldadót kérnek, ami ebben a termelőszövetkezetben ez évben több, mint 5 vagon volt. Ezenkívül a termelőszövetkezetnek 221 mázsa gabonabeadási kötelezettség is teljesítenie kellett.

Még egyszer hangsúlyozom — mondotta Gyarmati elvtárs —, nem az ellen van kifogásunk, a 221 mázsa ellen, hanem az fáj, hogy ezt igen alacsony áron veszik át, még az előállítási költséget sem fizetik ki, sőt sok esetben annak csak a felét. Hasonló a helyzet a sertésbeadásnál is.

EZEK A GONDOK, bajok foglalkoztatják Gyarmati Imrét s megvallom őszintén jómagamat is. Rövidesen összeül a Termelőszövetkezeti Tanács. Gyarmati elvtárs ott is elmondja majd azokat, amik szerinte — még a megváltozott politikai viszonyok között is — akadályozzák a termelőszövetkezetek egészséges fejlődését.

RACZ BELA
MEGJELENT
a Pártélet
OKTÓBERI SZÁMA
A Pártélet októberi száma közli Kálmán Sándor cikkét a tömegszervezetek pártirányításáról, az ezzel kapcsolatos, múltban elkövetett hibák kijavításáról, s a tömegszervezetek önállóságának növeléséről. Kardos Márton írása a szemlélt kultusz, a szektásság velejörójának, a szubjektívizmusnak leküzdésével foglalkozik. Többek között megjelent a folyóiratban Demcsák Sándor cikke az üzemi demokratizmus fejlesztéséről és Máté György Számadók című írása.

A temetésen minden száraz volt és szomorú. Nem nagyon sírtak. Az elmúlt hat évben bőven volt ideje kiapadni a könnyeknek, a keserűség kiszáritotta a szemeket.

Ily Gusztávot, a vezérkari tisztet, az altábornagyot alig ismertem. De ismertem, mint embert, mint nyugdíjas számadóst, mint bujkáló katonaszökevényt, aki nem esküdött fel Szilasnak, aki politikai ellentétei miatt megvált a régi, korhadó magyar hadseregtől s mint — hivatalosan — szökevény, ezerszeresen kockáztatja életét, amikor mások csak egyszerűen kockáztatták: az együtt átvészelt budapesti ostrom alatt.

Gusztai bácsi volt a megtestesítője mindannak, ami férfias volt, imponáns módon emberi és sokkal kézzel foghatóbb példaként, mint az indián-könyvek Old Shatterhand-je. Férfi, akinek egyetlen szavára helyreáll a rend, aki karjaiban viszi le a pincébe azokat, akiknek már nincs erejük, hogy lábra álljanak — férfi, katona, aki nem alkudott meg, aki százsor inkább játszott az életével így, mint katonaszökevény, mintha beállt volna az áruló tisztek sorába.

Voltak dolgok, amikről előtünk nem beszéltek, amiket már csak a viharzón fájdalmas és srappellszínű kőkölök pitykézett hónapok után tudunk meg. Azt, hogy hihetetlenül bátor volt és életének kockáztatásában is nagyvonalú. Egy hővadásos délelőttön, mint annyiszor már, ismét látogatókat kapott az övöhely: fiatal, rózsaszínű arcú, állag felfegyverzett nyilas katonaszolgálatosokat. Mi csak annyit láttunk, hogy élénk tárgyalásba kezdenek Gábival, a pincézet alatt legjobb barátaink egyikévé vált fiatalemberrel, aki — persze nem egyedül — ugyancsak katonaszökevény volt. Néma és egészen süket volt a csend, amikor elvitték. Valahonnan hátulról, a vasajtó melletti padról, máig sem tudom ki volt, nyugdeszerűen csak ennyit szólt valaki: golyó...

PATAK KÁROLY
Minden kiderült, minden rendeződött. Ily Gusztai bácsi azonban ezt már nem láthatta meg soha. De most talán már megmunkodott: sirja előtt elvonultak a katonák, előráult a sortűz. Katona volt.

Nekrológ helyett

Gabót elvezették és a második utca sarkánál odaállították arccal a templom falához. A sündisznószerűen felfegyverzett két banditapalánta viharos gyorsasággal tárgyalni kezdett: elvették, vagy egyszerűbb, ha most intézik el. A dolgok mégis másképpen alakultak. Gabi páratlan szerencséjére magas, civilruhás férfi állt meg mellettük, leigazolta magát, közölvén a „testvérekkel”, hogy a folyjot majd ő veszi kezelés alá, a csirkefogót majd ő megtanítja, mire vezet a lóvas. Kenyetlen arcot vágott, galléron ragadta folyjót és befordult vele a következő utcasarokon.

Amikor később Gusztai bácsit megkérdezték, hogy mivel igazolta magát a nyilasok előtt, azaz választott, hogy véletlenül nem volt nála más, mint egy régi lejárt kenyérgyű. Azt lobogtatta előtűk a másodikpereg egy töredékéig.

Félelmetes könnyedséggel játszott az életével akkor is, később is. Amikor már altábornagy volt, túl a felszabadító harcokon — még tartott az ostrom, amikor tengeronati útközön és ayalog Debrecenbe szökött, hogy jelentkezzen az új magyar kormánynál — túl az iszonyatosan nehéz munkán, amit a hadsereg személtői átszervezése jelentett, és amely egész idejét, minden idegszálát igénybe vette, az igazságot akkor is személtőnek tartotta saját életénél. Már hirté járt a később bekövetkezett belpolitikai katasztrófának, mely őt is magával sodorta, amikor még mindig a leendőketesebb nyugalommal állította: boldog, mert igazi munkát talált, mert éri, hogy igaz van. Azon az éjszakán, amikor utoljára látta családját, meg volt győződve arról, hogy minden kiderül, minden rendeződik.

Minden kiderült, minden rendeződött. Ily Gusztai bácsi azonban ezt már nem láthatta meg soha. De most talán már megmunkodott: sirja előtt elvonultak a katonák, előráult a sortűz. Katona volt.

PATAK KÁROLY

Megfogadtam

egyszer — már lassan három éve lesz — hogy a nevelő falomban csak csendben járok, nem szólok bele semmibe, nem politizálok a parasztokkal, mert annak idején igen, igen leszereltem előtűk. Leszereltem, mert én akkor hittem szerint népront-politikát akartam, s ennek érdekében sok embert összehívtam a régi óvoda helyiségébe, hogy velem együtt beszéljünk. Ők is hittek nekem, mert hisz mióta eszem tudom, ismernek mindannyian és kérésre-mre több százan várták, hogy a legégetőbb ügyeket megbeszéljük és előre vigyük a falu ügyét, szerezünk vissza az emberek bizalmát. De az első lépések után már hasra estünk, talán én estem legnagyobbat.

Vagyis az történt, hogy az évekig a kerten belül mozgolódó, pusmogó parasztoke ezen a decemberi vasárnapon kijöttek a kertből, s a hideg tereben útra felmelegedtünk, hittek nekünk. S különösen nekem. Hármán mentünk ki Debrecenből — egy egyetemi tanár, egy vezető pártfunkcionárius, meg én. A sok panasz csak úgy áradt felém. A visszaszertott, megfélemlített és megbántott parasztoke nagyot szívtak az 1953. június utáni friss levegőből, s ebben a légkörben talpra álltak. Talpra álltak, szinte egyöntetűen azt mondták: no most már gyertünk, csináljuk, felejtjük el, ami volt, hiszen mi szeretjük ezt az országot, s mi komolyan jót akarunk! Vagyis arról van szó, hogy ne csak dirigáljanak a tanácsból, a járástól, hanem hallgassanak

is meg bennünket, hátha mondanának valami okosat. Politizálni is akarunk. Hiszen szántani, vetni ugyanis megtanultunk, egész életünkben azt csináltuk. Ez volna ennek a beszélgetésnek a summázása.

Emlékszem rá, hogy igen forró volt ez a megbeszélés. S néhány óra múlva a bizalom és a remény vert tanyát ekkor a tereben. Nem húzódtak hátra senki, egyszerre tizen is beszélni akartak, újat mondan, javasolni, hogy ezt, vagy azt másképpen csináljuk. S itt megválasztották rögtön demokratikusan azt a biztositást, amely ennek a közönségnek vezetője lesz, s mindjárt feladatokat is kapott, hogy támasszák fel a régi olvasóköröket, hogy legyen hol összejönni, beszélgetni. Ez volt a kívánságuk: olvasókör! Meg is volt az épület, a régi kör, de akkor a Kossuth Tsz magtára, lomtára volt, s nagy ügyvel, bajjal rá tudtuk venni a helyi vezetőköt, hogy adják vissza ezt az épületet olvasókörnek, hiszen tarthatatlan az, hogy a közel 7000 lelkes közönségnek ne legyen (most sincs) egy ilyen fóruma!

A megválasztott emberek azonnal munkához láttak. Az épületet kitaraktatták a piszokból, mocsokból. A férfiak földet hordtak, tapasztottak, a villanyszerelők vezetéket szereltek, a feleségek meszelték, ablakot tisztítottak, közösen kályhát, padokat, asztalokat szereltek. Néhány nap múlva képekzerűltek a hófehér falra, rádió is megszólalt, mindez szinte önként vállalt társadalmi munkával csinálták. Egyszer csak

azon vették észre, hogy már kicsi ez a kör, sokszor nem fértek be, s olyan kezdeményezések születtek itt, és vasutasok is meg, amilyenekévé évek óta a tanácsnál nem tudtak megoldani. Itt született meg az a kezdeményezés, hogy a határban lévő beomlott, tönkrement kutakat rendezehozzák, s újra itatványlúkat tettek a kutak mellé. Egymás-között megszervezték a vetőmagserét. Elküldték megbízottakat más községekbe he-re és lucernamagot szerezni, mert több takarmányt akartak termelni. Szóval újra visszajött a termelési kedv, a föld iránti szeretet újra felmelegedett az embereken. Akartak és cselekedtek is. Sok jó javaslattal látták el a tanácsot, még a tanácsülésen is többen részt vettek.

Alig derült ki, s máris beborult. Néhány hónap múlva az olvasókör megint raktár lett. Posta János a Kossuth Tsz elnöke megkérdezés nélkül levette a lakatot róla, hatalmas biztos tudatában és úrra telerakatta almával, meg mással. Hiába tiltakoztak az olvasókör elterehívői! De nem álltakoztak a járási pártbiztositás és a helyi pártszervezet sem. Nem és nem. A helyi tanácsnál is megváltozott a hang, másképpen beszéltek. A tanácsházat is nemsokára „Molnárházának” nevezték el, a falu tudja miért. Sok húzavona, veszekedés, igazságtalanság volt a behordásnál, a begyűjtés körül, a beadási kedvezmények megadásában is megkülönböztetést tettek, s a csepei parasztokból megint kihalt a hit, s most már megfogadták ők is, hogy végképpen nem hisznek.

Ma sincs olvasókör Tiszacsegén. A régi helyén — s ez öröndetes — új kultúrotthon épül. De ha volna is

lehetőség egy másik olvasókör megnyitására, vajon most lenne-e vállalkozó ember, tapasztani, meszelni, mázolni, tüzelőt hordani és ide eljárni olvasni, politizálni, nagy terket szóni és beleszólni az ország dolgába. Ugy gondolom, nagyon nehezen akadna, mert még a tiszacsepei parasztoke csak várnak, nem tudják pontosan, hogy mi történt, de annyi biztos, hogy még most sem hisznek. De nemsokára Tiszacsegén, hanem máshol is így van. Biztosíték kell tehát. Biztosítékot kérnek és biztosítékot is kell adni. Most már nem elég az, hogy egy-két vezető elmondja, hogy így a népront, meg amúgy a népront, és ez az ügy ennyire, meg annyira fontos.

Ha már itt tartunk, akkor azt kérdezzem, hogyan lesz népront-politika? Azt kérdezzem, hogy hogyan lehet újra felpozitíválni a higgadt parasztoke vért, még a saját ügyük érdekében is? Igaz én megfogadtam akkor, hogy többet nem szólok bele olyan ügyekbe, amelyekben egyszer én is csalódtam. De már azóta kiderült, hogy az igaz ügyben nem lehet csalódnai. Csalódnai az ember másik emberben, csalódnai a vezetésemben. De most megfogadtam azt, hogy igenis, beleszólak, amibe csak módom adódik és képességem megengedi, és ráveszek minden becsületes szándékú embert arra, ha tőlem telik, hogy a beleszólás neki is adatik és kötelessége is.

Egyetértek Kulcsár Ferencel, hogy a főváros és Debrecen után meg kell teremteni a helyi fórumokat — „nem kell azt hinni, — írja Kulcsár elvtárs — hogy falun az emberek nem vitatkoznak. Bizony nagy viták folamnak folyainkban, nagy és kis kérdésekről.

Számunkra nem közömbös, hogy e viták a „kiskapuk mögött” vagy pedig az általunk, a népront-biztositások által teremtetett fórumokban folynak? Vajon így látja e ezt minden helyi vezető? Persze nem vagyunk egyformák, mint ahogy az újjaink sem azok, hogy egyszerre értsünk szót és egyszerre lássunk világosan. Mert én hiába magyarázom Tiszacsegén — igaz, az utóbbi hónapokban nem is volt erre módom — hogy most újra sorompóba kell állni. Jöjjünk össze újra Simon József, Orbán József, Kapitány Sándor, meg a többiek, az a sok száz dolgos paraszt, higgyünk egymásnak és beszéljük meg az ország ügyét-bajját. Azt mondanák, minek? Azért, hogy valamelyik Posta János féle ember újra lomtatát csináljon az olvasókörből? Azért mondják, hogy „fél”, mert Posta Jánost a tsz tagsága ez év tavaszán méltatlannak tartotta elnökségére, önkénykedése, kiskirályoskodása miatt. Pártbüntetést is kapott. Ez egyik napról a másikra azon vették észre a faluban, hogy Posta Jánosra az egész polgári járás szövetkezeteit bízták. Azt mondják Csegén: jó kézbe adták! Most már nemcsak az egyéni parasztoke nem bíznak abban, hogy tiszta lap lesz, de még a tsz tagok sem.

Na jó — mondanák erre sokan —, hogy ez ám a tavasz volt. Ez igaz, de most már ősz van, július után vagyunk, s ez még most is így van. S mi lenne akkor, ha valaki súlyos hibát követett el, méltatlan lett a belévetett bizalomra, s emiatt vissza kellene mennie a kaptafához, esetleg a gyalpadhoz, vagy mondjuk kapálni?

Sokszor előfordult a legutóbbi időnkig — talán

még ma is — hogy egyik, másikat ember úgy jár, mint Posta János, hogy ha egyik helyen rosszul dolgozik és elzavarodik, felkapaszkodik az uborkafán. Nohá ez az ami taszit és nem vonz! Persze ez nemcsak lent van így a falun, hanem felfelé is találni hasonló esetet. Nem hiszem, hogy sok embert megnyugtatót volna az a változás, ami a Házfafias Népront Országos Tanácsában lejátszott a nyár folyamán. Sokan érthetetlenül állunk az újonnan kijelölt funkciók előtt. Nehezen hiszem el, hogy jó népront-politikát folytattak majd egyik, másik jelenlegi titkár. Bár ez majd viselve válik. Arról van szó — de most már hogy molyan csináljuk — hogy megfelelő embert megfelelő helyre kell állítani, mindenre való tekintet nélkül. Másképpen nem hisz bennünk a nép, nehezen teremtjük meg a párt-egységet, s az igazi néprontot és újra jelszavak, utasítások szálldosnak szerte-széjjel, csak nem lesz, aki végrehajtsa.

Az elmúlt hetekben, mint a zuhatag úgy megindult az egészséges kibontakozás. Ez az erő előbb utóbb hatni fog a falvakban is, akkor is, ha ennek többen gátat vetnek. De az a véleményem, hogy kár a kerék alá fekdüni bárkinek, mert arra ugyanis rámegek, aki elkeleül. Aki nem érti meg végre, hogy most már valóban új módort kell munkához látni, szólni kell neki. Ebben a kérdésben igenis türelmetlennék kell lenni. S a közelmúltban né hány éves forradalmából feloldottam magam, s addig nem nyugszom, míg tennivaló van

Nagy István:

A legmagasabb hőfokon

Nem ismeretlen

István neve a magyar olvasókörzések előtt. Több érdekes és szép írása — különösen „A szomszédosság nevében” című regénye — nagy megbecsülést szerzett nevének.

„A legmagasabb hőfokon” című regénye kétségtelenül újabb jelentős állomása gazdag, színes írói pályájának. Már maga az is elismerést érdemel, hogy regényében olyan kényes témához nyúl, mint az erdélyi államosítások, az egyszerű román és magyar ember összemelegedése a munka hevében minden reakciós és soványsza bujtogatás ellenére.

Nem véletlen, hogy a román fröszövétség ez évi kongresszusán ezt a regényt is azok között az írások között említették meg, melyek nagyban hozzájárultak az új rendszer kialakításához.

A könyv értékéből az sem von le semmit, hogy az elmúlt évek káros személyvilágadata, sőt államkultusza benne is nyomot hagy, de azokat a fülbántó sorokat elfelejteti a regény sodróerejű lendülete, szinte dokumentum-szerű igazsága.

Néhány sorban szeretném összefoglalni a regény cselekményét, a regény vázát.

Köles Géza kolozsvári tőkés gyárát államosítják. A munkások tombolnak az örömtől, de a gyárosok, földbirtokosok, a régi rend letűnt urai közel sem mondanak le „tulajdonukról”.

Bizalmas emberek

réven igyekeznek hátráltatni a gyár munkáját, igyekeznek lefárasztani a gyár új munkaszervezetét, sőt még büncselekményre való buzdítástól sem riadnak vissza.

Munkájuk sokáig sikeres, hiszen a régi szakemberek — például Tolocan mérnök — szívük szerint nem a munkásokhoz húznak, s ha tudatosan nem is szabotálnak, szokatlan munkamenetükkel az ellenség malmára hajtják a vizet. Még ennél is nagyobb nehézséget okoz az új munkaszervezetesség járatlansága, tanulatlansága, hiszen a jókarat, amint az a regény lapjain bizonyosodik, még kevés a gyárvezetéshez.

A gyárban a temperóntvényekkel van a legnagyobb baj, hisz a szükséges felszerelés — a platina-téglék — hiányoznak, s a találmára kevert öntvények között igen sok a selejtes darab. Háromhetenként azonban még a szokottnál is magasabb a selejtszázalék. Megindul a gyárban a nyomozás. A pártvezetés a munkásokkal öss-

szefogva leleplezi, helyesebben megfújja a „titkot”.

Míg a nyomozás tart, — természetesen — addig sem lassul a munka a gyárban. Sőt, egyre szívósabb küzdelmet folytatnak új temperóntési eljárásokért, hogy minél kevesebb legyen az öntöde selejtleje. A kísérletekhez a kolozsvári egyetem ad segítséget.

A regény az első egyéves állami terv bejelentésének idejében ér véget. A gyárba megérkeznek a platina-téglék, az új gépek, s a munkaszervezet — Buci elvtárs — végre szabadságra mehet.

Ennyi a regény váza, amely azonban képtelen arra, hogy teljes és valódi képet nyújtson a műről, hiszen erre, mint izmok a csontvázra, ráfognak az államosítás éveinek nagyszámú küzdelmei, a züllő kapitalista társadalom lözengő maradványainak világa és az egyúttal szép, gazdag és igen érdekes olvasmányt nyújt az érdeklődőknek.

Feltétlenül érdemes

néhány szót szólni Nagy István hőseiről. Buci Károly —

a regény egyik fő alakja — a maga darabosságában, nehézkességében, hirtelenségében jól megrajzolt alakja a 48—49-es évek munkásigazgatóinak, s igazán, a gyár munkájának megjavításáért úgy hiszem minden olvasó együtt izgul vele.

Különösen rokonszenves alak a gyár párttitkára Felecan elvtárs, aki higgadtságával és körültekintésével, nagyban hozzájárult a gyár „titok” megfejtéséhez.

Rajtuk kívül különösen Cimpon, Seres István és Rostás Mihály kerülnek közel szívhöz, de nem felejtkezhetünk meg Zsigmond Róza, Kiss Gergely és Clotan Tuon kedves alakjairól sem.

A negatív figurák ábrázolásában talán még szívesebb, jobb a regény. A harcban a rárd Köles Géza, a törekvő Bejan ügyvéd és a regény „rangidős örnagya” Szentgerlecz épp úgy ismerős alakok előttünk hazai életünkben, mint az élvhajászó, fonnyadó úriasszony — Kölesné, vagy az arisztokraták árnyalatai, a levitézlett grófi családok elő-

kőd figurái — a Telegdy család és rokonságuk.

Igen érdekes alakja a regénynek Beke György — a gyár éjjeliőre. Paraszti származású, szegény ember, de nem bízik az új rendszer tartósságában, sikerében, életképességében és ezért a régi szerepüket már eljátszott urak szolgálatába szegődik és eszközöké válik. Sorsa: lelkiismeretétől való menekvés, majd lebukása méltán jelképezi az új rend jelszavát: minden elnyomottnak együtt kell harcolni, mert az ellenséghez szegődöttökre a megvétel, a lebukás vár.

„A legmagasabb hőfokon”, amint már azt ismertetésem elején is említettem, a jó és érdekes írások közé tartozik. Talán így kissé az is a hibája, hogy érdekeseségeért, a cselekmény izgalmaságáért a dokumentumig szűkül az írás, s ez az a gát, amiért csak jó de nem nagy regénnyé vált Nagy Istvánnak ez az írása.

Közsza András

Nincs tankönyv

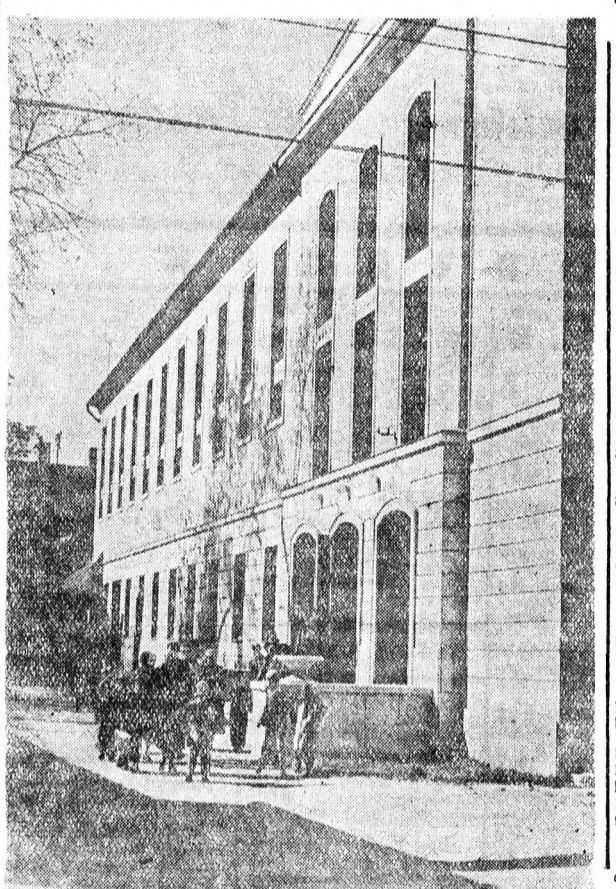
A gimnáziumi levelező oktatásban több dolgozó társammal együtt részt veszek. A tankönyvek beszerzésével azonban bajok vannak. Sem a debreceni, sem a vidéki könyvesboltokban nem tudjuk a szükséges könyveket beszerezni. Az a válság, hogy kifogyott. Azóta több hét telt el, de egyetlenes történelem, magyar irodalom és növénytan tankönyveinek még ma sincsenek. Két hét múlva be kell számolni a tanulókról, de hogyan, amikor nincs miből tanulni?

Juhász Imre, Derecske

AHOL A JOVÓ PEDAGÓGUSAI TANULNAK

Debrecen egyik legszebb iskolája a Maróthi György tanítóképző és gyakorló iskola. Reggelentként szinte „rajokban” töltölnék ide a tanulók, „nagyok” és „kicsik”, tanítóképzősök és első osztályosok.

Az iskola szomszédosságában, a színház-átjáróban egymás után épülnek az új lakóházak. Ez lesz Debrecen egyik legszebb negyede.

Hényei József:

KÖRÖT VÁGOK

Úgy zörögnek a körösárlak, mint mikor vénember köhög. Sárgára hült füvek között könnye ragyog az éjszakának.

Lesújt a gagacs, dől a kőro. Ez az év is így dől ki lassan, s szánköt siklat vidám csapatban fehértükren a jéggé holt fő.

De kiestt messzebb búzaszemnek zöld kacsaja csattan az őszbe s a szívek bár üres a földe, tavasz reményén melegeznek.

POLITIKAI NÉZETEIMRŐL

Jaj a világ kilyukadt, kiesek belőle. Nem fog fel csak a halál pokol-lepedője.

Jaj a hajam kihullott kihullott egy szál, megse értem soha el a magam igazág.

Fütyöröző örömmöm cernavékony már csak, így vész el az ember, ha Judása magának.

A megyei párt-végrehajtóbizottság Politikai Akadémiájának első előadása

Donáth Ferenc elvtárs, a Közgazdaságtudományi Intézet helyettes vezetője október 22-én, hétfőn este 6 órai kezdettel előadást tart a Magyar Mezőgazdaság jelenlegi helyzetéről a megyei Pártoktatás Háza dísztermében (Vörös Hadsereg útja 54. II. emelet). A Hajdú-Bihar megyei párt-végrehajtóbizottság minden érdeklődőt szeretettel vár.

Mozik műsora

VIG ma fél 2, háromnegyed 4, 6 és negyed 9 órakor, hétfőn háromnegyed 4, 6 és negyed 9 órakor; HANNIBÁL tanár úr. — BEKE ma fél 2, háromnegyed 4, 6 és negyed 9 órakor, hétfőn háromnegyed 4, 6 és negyed 9 órakor; KÁTYA nem hátrál. Délelőtt fél 10, fél 12 és fél 2 órakor; HANNIBÁL tanár úr. — METEOR ma és hétfőn háromnegyed 3, 5 és negyed 9 órakor; KÁTYA nem hátrál. — IFJUSÁGI ma fél 2, háromnegyed 4, 6 és negyed 9 órakor, hétfőn háromnegyed 4, 6 és negyed 9 órakor; ROMEO és JULIA. — KLINIKA 3, fél 6 és fél 8 órakor; HANNIBÁL tanár úr. — BOSKAI ma 4 és 6, hétfőn 6 órakor; TANÁR ÚR kérem. — MORICZ ZSIGMOND 5 és 7 órakor; Rigolettó.

Matiné-műsorok: VIG 9 órakor: Az emigráns bukása. 11 órakor: Cirkusz. — BEKE 9 órakor: Gyapotlándérek, 11 órakor: Felhők titánja. — METEOR 10 órakor: Cirkusz. — IFJUSÁGI 9 és 11 órakor: Grant kapitány gyermekei. — KLINIKA 10 órakor: Grant kapitány gyermekei.

Népevelő-mozik műsora: Bem téri MDP: Egy nap a bíróságon. Csak 16 éven felülieknek! — Kerekes telep: Híntőnjáró sz-

elem. — Nyulás: A balkezes újone. — Homokkert: Velelton találkozás. — Szabadság-telep: Két kapitány.

Népevelő-mozik matiné-műsora: Dózsa Vándor I. Ma Fancsika, hétfőn Mézeshegy; Erősből az elszakadál. — Dózsa Vándor II. Ma Lenin Tsz, hétfőn Lenin-telep; A Riumjancsev-ügy. — Dózsa Vándor III. Ma Boda, hétfőn Szakolykert; Tigriszszelítők.

Építőipari otthon: A balkezes újone. — Gyógykezelés: Híntőnjáró szerelem. — Siketnema Intézet: A két kapitány. — Homokkert: A balkezes újone.

Színházi műsor

Ma 3-ór és fél 8-ór, kedden, szerdán, csütörtökön 7-ór Csárdáskirály, Pénteken 7-ór Két úr szolgája. Déryes bérlet 2. Szombaton 3-ór Két úr szolgája, 8-ór Trudard.

Kamaraelőadások az Ady Endre Művelődési Otthonban (Vörös Hadsereg útja 28. I. em.) ma fél 5-ór és fél 8-ór A Jégész sem akadály.

ERDŐSZÉLEN...

Ősbe borult a hatalmas Guthi erdő. Ahogy rojnak az erdő, a fák levelei mint megsárgult aranylapok hullanak lábaink alá. Kiserőm, Szabó Imre vadőr néha megáll és valahová mutat. Röviden elmondja milyen küzdelmet vívott az orvvadászokkal, akik ártatlan ögzidáknak öltek ki alattomos leszállásból életüket. Ha meg lakóhelyhez érünk, én álok meg és kérdégetek tőle. Aztán tovább megyünk. Már kezdi húzni fájtyolat szemünk elé az esti szürkeület. Az erdőből kiérve megkérdezem:

— Hát ott, abban a két nád-fedeles épületben kik laknak? — mutattam az erdő szélétől alig száz méterre fekvő nádastelejű viskó felé.

— Az...? — néz rám Szabó elvtárs, de úgy mintha nekem is illenék tudni, hogy valóban kik élnek ott. En is hasonló csodálkozó pillantással nézek vissza rá. Várom a választ. Megmondja:

... az iskola...
— Ott?
— Igen!
Nincs értelme a vitának. Az iskola, az iskola, volt és marad. Igaz, balsejtelmek gyötörtek, ahogyan külsőre is szembe tűnt az iskolának nevezett két épület. Az egyik hosszukás, mint a falusi házak, a másik

szekedéseket a felsőbb szervekkel. Ebben a tanyasi iskolában is lejáródtak ugyanazok a jelenetek, melyek még sokfelé mindenütt. Most már bizakodok, hogy végre leporóld a függöny és az ő iskolája is hasonló bándmódba részesül, mint a többi. Ő sem akar tovább erdészeli mostoha gyermek lenni.

B elepek az iskolának nevezett helyiségbe. Tiszta, hiszen a két tanító alig egy hete meszelte ki. Nézem a tantermet: hétszer nyolc méteres és magassága alig éri el a száználcvan centimétert. A padok, a terem szélességében végig érnek. Ezek nem embernek, nem gyerekeknek, hanem tyúkúlének készültek, olyan keskenyek.

— Látja, — szól a tanító — ilyen padokon ülnek a gyerekek. Ha egy megmozdul, meglöki a többit is. A tanteremben nemcsak tanulni nem lehet rendesen, de még a levegő sem elég harmincnyolc gyerekeknek. Nincs rendes felszerelésünk. Egy kis táblánk van. Ha volna deszka magam is szívesen megcsinálnám...

— Pedig maguk az erdősélen laknak — szóltam közbe. — Igen. De fánk sincs. Még a téli tüzelőt sem biztosítják a felsőbb szervek. Valószággal lopják a fát az erdőből, nehogy a gyerekek megfázzanak. Nem törődnek velünk. Amennyi is nehéz itt az élet, meg a tanítás is. Kilométereket kell gyalogolni egy iskolásfüzetért,

toroztuk tanító társammal a környék fiatalosságát és szerepét tanultunk be.

Igy folyik a szó. Elképzeltem, hogy ha ebből a csepp tereméből még színpadnak is vettek el helyet, mennyi maradt a nézőközönségnek. Mert itt volt. Összesereglettek a környék dolgozóit. Azt már meg sem mertem kérdetni, hogy milyen szerepet tanultak be, vagy hányan voltak megnézni.

Közben az idő előrehaladt. Az esti sötétség már fekete fájtyolat húzta közénk. A gyerekek összehajolták könyveiket és tanítójukkal együtt énekeltek el az Utóró indulót búcsúzóul.

Könyvekig meghatott ezeknek a „mostoha gyerekeknek” az éneke. Szállt az ének. Harmincnyolc gyerek szívűből jövő búszke, természetesen éneke. Erő volt ebben. Itt tudnak énekelni, mert Boros elvtárs — a nagy pedagógus család egy tagja — törődik velük. Mint szemtanú álltam, hogy ezek a gyerekek egy milimétert sem maktak el a városi iskolák tanulóitól.

Azán mi is búcsuzunk. Fájó szívvel és kissé egyenkező is váltam el Boros tanítótól. Nem „anaszkodott ő, csak az igazat mondta el! Panaszkodok én: miért nem lehet egy rendes méteres táblát adni ennek az erdészeli iskolának? Miért nem lehet egy rendes és elegendő téli tüzelőt? Ha már a villanyt sokba ko-

rülne bevezetni, miért nem kap egy gázlámpát? Miért hiányzik még a legelemibb felszerelés is?

Ugy érzem büns közömböség ez az illetékesek részéről! Nagy gondjaink mellett törődjünk ezekkel is. Nem kis dologról van szó. Hanem a jövő nemzedék életbe indításáról! Bölcs mondas: olyan lesz a jövőnk, amilyenre az ifjuságnak neveljük! Hányszor akarják meg az illetékesek, hogy Boros tanító koldujlon tölük? Hiszen, ha csak minden tízedik útját — amit az iskola ügyében tett meg, — számolnánk, akkor is sokra rúgna.

En eljöttem a külső guthi iskolától, de Boros tanítót az emlékezetemért, becsületességemért tanítványaimal együtt örökre a szívembe zártam.

És amikor a kiserőmtől is — Szabó Imre vadórtól — elváltam azt mondta nekem: — Segítsenek ott Debrecenből nekünk, ne legyen ilyen árva ez a mi iskolánk! — Így mondták: a mi iskolánk! Szabó elvtársnak már nincs iskolás gyereke, mégis szeretne ezen a mostoha állapotban segíteni. En azt mondtam: — Iggyekszem felhívni az illetékesek figyelmét az itteni állapotokra, akik egész biztos, hogy intézkednek!

Illetékesek intézkedjenek! Nem hiszem, hogy ha a saját szemükkel is meggyőződnek az ottani állapotokról, ne csavarodna a szívük egyet. Makai Károly,

